

۲۹۲۹۱۶۴

«با نام و یاد خدا»

گستره خورشیدی

(سیری در منظومه شمسی)

ولی اله رشیدی

سرشناسه	: رشیدی، ولی اله، ۱۳۵۳-
عنوان و نام پدیدآور	: گستره خورشید (سیری در منظومه شمسی)/ ولی اله رشیدی؛
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات سرگیس، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۰ ص: مصور (بخشی رنگی)؛ ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.
شابک	: 978-600-95319-5-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
عنوان دیگر	: سیری در منظومه شمسی.
موضوع	: منظومه شمسی
موضوع	: Solar system
موضوع	: سیاره ها
موضوع	: Planets
موضوع	: منجمان
موضوع	: Astronomers
رده ی کتبه	: QB۵۰۱
ردندی	: ۵۲۳/۲
شماره شابک ملی	: ۶۲۴۴۲۳۴

گستره خورشیدی انتشارات سرگیس

تهیه شده: ولی اله رشیدی

ناشر: سرگیس

ویراستار: محمد محمدی، سیده تقی زاده

چاپخانه: تراز

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

بهاء: ۲۶۰۰۰ تومان

نوبت و سال چاپ: اول تابستان ۱۴۰۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۳۱۹-۵-۰

آدرس: انقلاب بین خیابان دانشگاه و خیابان ابوریحان ساختمان فروز دین راجه ۵ کف طبقه ۱۱/۸۲

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۸۱۹۱۶ - همراه: ۰۱۳۶۲۸۹-۰۹۱۲

www.sergispub.ir

Email: Sergispress@gmail.com

هرگونه استفاده از جلد و متن کتاب (اعم از زیورکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری، تهیه CD) بدون اجازه کتبی ناشر و مؤلف ممنوع است و در صورت مشاهده از متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

فهرست

۶.....	مقدمه
۱۱.....	بخش اول: محاکمه
۱۲.....	مقدمه
۱۶.....	گفتگو
۱۸.....	بخش دوم: منظومه شمسی
۱۹.....	منظومه شمسی (امان خورشیدی)
۲۴.....	بخش سوم: خورشید
۲۵.....	خورشید (خور، مهر، روز، مس)
۳۶.....	بخش چهارم: عطارد
۳۷.....	عطارد (تیر یا مرکوری)
۴۰.....	بخش پنجم: زهره
۴۱.....	زهره (ناهید یا ونوس)
۴۴.....	بخش ششم: زمین
۴۵.....	زمین (ارض یا ارس)
۵۴.....	بخش هفتم: فضاوردی
۵۵.....	فضاوردی
۶۲.....	بخش هشتم: زمین تخت گرایان
۶۳.....	زمین تخت گرایان

۷۱.....	بخش نهم: مریخ
۷۲.....	مریخ (بهرام یا مارس)
۷۸.....	بخش دهم: مشتری
۷۹.....	مشتری (برجیس یا ژوپیتر)
۸۳.....	بخش یازدهم: زحل
۸۴.....	زحل (کیوان یا ساترن)
۸۷.....	فصل دوازدهم: اورانوس
۸۸.....	اورانوس
۹۳.....	بخش سیزدهم: پتون
۹۴.....	نپتون
۹۷.....	بخش چهاردهم: مریخ
۹۸.....	ماه
۱۱۰.....	بخش پانزدهم: اقمار منظومه شمسی
۱۱۱.....	اقمار منظومه شمسی
۱۲۰.....	بخش شانزدهم: دانشمندان نجوم
۱۲۱.....	دانشمندان نجوم

مقدمه

زمانی که در دوره ابتدایی درس می‌خواندم سر زنگ جغرافی برای اولین بار نشان‌های علاقه به کیهان را در خود احساس کردم. بیاد دارم معلم با چراغ قوه فلزی در یک دست و با یک توپ پلاستیکی در دست بگر چگونگی گردش زمین به دور خود (حرکت وضعی) و در برابر پدید آمدن روز و شب، و چگونگی گردش همزمان زمین به دور خورشید (حرکت انتقالی) و پدید آمدن سال را شرح می‌داد، گرچه چرخ قوه فلزی و آن توپ پلاستیکی و دستان معلم چندان شباهتی به خورشید، زمین و مدار نداشت اما من با اشتیاق نگاه می‌کردم و گوش می‌دادم. این بخش از کتاب جغرافی را که نامش منظومه شمسی بود، بیشتر از سایر بخش‌ها دوست داشتم و بارها آن را از ابتدا تا انتها حتی قبل از این که معلم درس دهد خوانده بوده و حرکت وضعی و انتقالی زمین و نام ۹ سیاره‌ی منظومه شمسی که پلوتون نیز جزئی از آنها بود و اکنون از شمار سیارات کنار گذاشته شده است را از بر بودم.

همیشه در پی فرصتی بودم تا در میان دوستان، خانواده و اقوام صحبت از منظومه شمسی به میان بیاید. در این جا بود که من بلافاصله رشته سخن را از دیگران ربوده و اطلاعات ناچیز خود را درباره منظومه شمسی و تعداد سیارات و چرخش زمین به گرد خورشید را بر آنها عرضه می‌کردم این کار را با هیجانی وصف نشدنی که هنوز هم هنگام صحبت از فضا بر من غالب است انجام می‌دادم.

گاهی اوقات پیش می‌آمد که اشخاصی به گرد بودن زمین و چرخش آن به دور خورشید اعتراض می‌کردند چراغ قوه و توپی را که در دست داشتم و با آن سعی می‌کردم قانعشان کنم را نادیده می‌گرفتند. آنها زمین را مسطح می‌خواندند و خورشید را کوچکتر از زمین که به گرد زمین می‌چرخد.

نمی‌دانم می‌شود آنها را زمین تخت گرامید؟ یا با زمین تخت گرایان امروزی مقایسه کرد؟

بیاد دارم در یکی از بحث‌های شخصی گفتم: من شما را زمین روی یک شاخ گاو قرار دارد و هرگاه شاخ گاو خسته شود گاو زمین را بر روی شاخ دیگر پرتاب می‌کند و این همان موقعی است که زمین لرزه رخ می‌دهد. باید اعتراف کنم گرچه در ابتدا با چراغ قوه و توپ شروع نمایش را بدست می‌گرفتم ولی در انتها به یک

شنونده تبدیل می‌شدم که باید شاهد تایید قصه شاخ گاو و یا مسطح بودن زمین از طرف بقیه حضار باشم.

علی‌ایحال دوران کودکی و نوجوانی سپری شد ولی علاقه‌ام به کیهان و نجوم روز به روز نه تنها کاسته نشد بلکه بیشتر و بیشتر شد. هنوز هم اگر لازم باشد چراغ قوه و توپ در دست می‌گیرم و ای گالیله را در می‌آورم. با وجودی که هرگز حضور در دانشگاه و تصاریفات اکادمیک را تجربه نکرده‌ام اما خواندن مجلات، کتب، و سایت‌های کتابخانه‌ای را سرلوحه‌ی مطالعات خود قرار داده‌ام و از آموختن هیچ مطلب جدیدی در این زمینه به وسع خود فروگذار نکرده‌ام.

این واقعیت بر هیچ کس پنهان نیست که این کتاب در مقایسه با عظمت کیهان بسیار ناچیز است و در خور و شایسته خواندن نیست.

اساساً اگر بگوییم علم بشریت نسبت به عظمت کیهان ناچیز است سخنی به گزاف نگفته‌ایم شعاع قابل دید کیهان تا به امروز ۴۶ میلیارد سال نوری است حال آن که بشر با تمام پیشرفت‌های چشم‌گیرش، راست یا دروغ پایش را از کره ماه که فاصله‌اش تنها $\frac{1}{3}$ ثانیه نوری است فراتر نگذاشته. ۹۶ درصد از فضای کیهان را ماده تاریک ناشناخته‌ای فرا گرفته که انسان از جنس و ماهیت این

۹۶ درصد بی خبر است با این تفاسیر یک کتاب ۱۰۰ صفحه‌ای در

کجای این خلقت عظیم و لایتناهی به حساب می‌آید؟

آن چه باعث شد حقیر نسبت به نگارش این کتاب اقدام کنم
علاقه وافر بنده به کیهان بود. دوست داشتم این عشق را به
«مواطن عزیزم تسری دهم و کمک کنم تعداد بیشتری به کیهان
علاقه‌مند شوند». مثل زیبایی در بین علاقه‌مندان این علم وجود دارد
که می‌تواند اثر یک تلسکوپ بخرد و به فرزندان هدیه کنید او
دیگر هیچ پولی برای خریدن سیگار و الکل نخواهد داشت.

عامل دیگری که مرا به نوشتن ترغیب کرد این بود که مدتی را
به خاطر استراحت پزشکی به جباله‌خانه سپری کردم. خواندن
مطالب بیشتر پیرامون این دنیای سگفت‌انگیز در این مدت مرا بر
آن داشت که از فرصت بدست آمده استفاده کرده و آن را مغتنم
بشمارم برای شروع این کار با دوست عزیزم آقای منوچهر رضائی از
نویسندگان خوب شهرمان و مؤلف مجموعه داستان «تربیک» و
رمان زیبای «باد در شالیزار می‌پیچد» مشورت کردم. ایشان مرا
تشویق و ترغیب به نوشتن کرد.

در خلق این اثر سعی کردم پا را از «منظومه شمسی» که نقطه
کوچکی در کهکشان راه شیری است فراتر نگذارم و به معرفی
خورشید، ماه، و سیارات اکتفا نمایم.